

# ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ



ΕΤΟΣ 30°  
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 222

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ  
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2018  
(ΑΛΩΝΑΡΤΣ 2018)

## «ΟΡΓΗ ΛΑΟΥ» ΣΤΗ ΒΕΡΓΙΝΑ

ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ  
ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΣΚΟΠΙΩΝ

Παρουσία πλήθους κόσμου πραγματοποιήθηκε το προγραμματισμένο συλλαλητήριο για τη Μακεδονία στην κεντρική πλατεία της Βεργίνας, το απόγευμα της Δευτέρας 9 Ιουλίου 2018.



Η πλατεία και οι γύρω δρόμοι γέμισαν ασφυκτικά, σε ένα συλλαλητήριο που είχε παλμό, όπου οι Ημαθιώτες αλλά και όλοι οι γνήσιοι Μακεδόνες εξέφρασαν την αντίθεσή τους στην σύμβαση που υπέγραψαν οι κυβερνήσεις της Ελλάδας και των Σκοπίων για ονομασία των γειτόνων μας ως «Βόρεια Μακεδονία». Το συλλαλητήριο έδωσε για άλλη μια φορά το σύνθημα και κεντρικό αίτημα όλων των Ελλήνων για μη κύρωση της συμφωνίας αλλά και τη διενέργεια δημοψηφίσματος.

Χαιρετισμό στην εκδήλωση απηύθυνε ο Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής του συλλαλητηρίου κ. Αντώνης Καγκελίδης και καλωσόρισε τους χιλιάδες πατριώτες που για άλλη μια φορά έδωσαν το παρόν στην πρωτεύουσα των Μακεδόνων.

Κεντρικός ομιλητής ήταν ο Θεοφάνης Μαλκίδης που με θέρμη και αποφασιστικότητα είπε αλήθειες και εξύψωσε το ηθικό των παρευρισκομένων ενώ ακολούθησε η ομιλία του Σεβασμιότατου Μητροπολίτου Βεροίας, Νασούσης και Καμπανίας κ.κ. Παντελεήμονα που με λόγο πατρικό και πατριωτικό ανέφερε αλήθειες που όλοι τις ξέρουν αλλά η κυβέρνηση αρνείται να ακούσει και να υλοποιήσει την εντολή-θέλημα του λαού.

Τα συνθήματα των μικρών και μεγαλύτερων σε ηλικία Μακεδόνων ήταν και πάλι «Διπλή ονομασία σημαίνει προδοσία», "Κάτω τα χέρια από την Μακεδονία"

Εν κατακλείδι η Μακεδονία είναι κοιτίδα του ελληνισμού, άρρηκτα συνδεδεμένη με αυτόν και ο ελληνισμός έχει συνέχεια, αντέχει στο χρόνο και στο χώρο. Η συμφωνία των Πρεσπών επιχειρεί με βάρβαρο και αυταρχικό τρόπο να μας στερήσει το δικαίωμα στην ιστορική μας συνέχεια.

Ο ωραίος και πατριωτικός αγώνας θα συνεχισθεί μέχρι την τελική δικαίωση για το δίκαιο αίτημα μας ήταν τα λόγια που ακούστηκαν από όλους τους συμμετέχοντες και ευχήθηκαν «καλό αγώνα» για να μείνει **Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΜΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ**



### Ψήφισμα

«Σήμερα, την 9η Ιουλίου 2018, ο Ελληνικός Λαός, ο κατά το Σύνταγμα κυρίαρχος του κράτους και εντολέας της Βουλής και της Κυβέρνησης, στην Βεργίνα για να αποφασίσει για την Εθνική μας θέση στο θέμα της εκχώρησης του ονόματος «Μακεδονία» στη γείτονα χώρα που θέλει να το υφαρπάξει καταπατώντας κάθε ιστορική και λογική τεκμηρίωση της πατρότητας του μεγάλου αυτού εθνικού μας ονόματος,

### ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΚΑΙ ΕΝΤΕΛΛΑΕΤΑΙ

προς την, κατά το Σύνταγμα, εντολοδόχο του Βουλή και Κυβέρνηση της Χώρας, να αποκλείσει κάθε ενδεχόμενο αποδοχής της χρήσης του, από αρχαιολογικών χρόνων, Ελληνικού ονόματος «Μακεδονία» και των παραγώγων του, που είναι ταυτόσημο με το όνομα «Ελλάς» και αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της εθνικής ταυτότητας του.



## ΕΚΤΑΚΤΗ ΑΙΜΟΔΟΣΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΞΕΙΝΟ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Από Πέμπτη 26 Ιουλίου  
έως Παρασκευή 3 Αυγούστου

**Δώσε Αίμα.  
Μοιράσου τη Ζωή!**



Η Εύξεινος Λέσχη Βεροίας καλεί τα μέλη, τους φίλους του συλλόγου και όλους τους συμπολίτες μας σε ΕΚΤΑΚΤΗ Αιμοδοσία.

Από τις μεγάλες πυρκαγιές που έπληξαν την περιοχή της Αττικής και άφησε πίσω της δεκάδες νεκρούς και τραυματίες, καμένα σπίτια και τεράστια οικολογική καταστροφή, ας βοηθήσει ο καθένας μας δίνοντας σε πρώτο χρόνο αίμα, που ΘΑ ΧΑΡΙΣΕΙ ΖΩΗ!!!!

Όσοι επιθυμούν να δώσουν αίμα, μπορούν να απευθύνονται στη Μονάδα Αιμοδοσίας του Γενικού Νοσοκομείου Βεροίας τις ώρες 09.00- 13.00μμ και 18.00μμ – 20.00μμ όπως και το Σαββατοκύριακο 10.00- 13.00 και να δηλώνουν πως πρόκειται για την Τράπεζα Αίματος της Ευξεινου Λέσχης Βεροίας.

Οι φιάλες που θα μαζευτούν θα διανεμηθούν στα νοσοκομεία της Αττικής όπου νοσηλεύονται όσοι έχουν πέσει θύματα της φονικής πυρκαγιάς.

Υπεύθυνη αιμοδοσίας: κ. Χατζίδη Κατερίνα, τηλέφωνο: 6974174331

## Οι Τούρκοι κόβουν στην Παναγία Σουμελά τη λειτουργία του Δεκαπενταύγουστου



Ο σουλτάνος δείχνει τις διαθέσεις του τουρκικού καθεστώτος απέναντι στην Ελλάδα αλλά και στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, αφού ενημέρωσε το Φανάρι ότι τα «έργα» που εδώ και τρία χρόνια έχουν ξεκινήσει στην ιστορική Μονή και σύμβολο του Ποντιακού ελληνισμού, δεν θα έχουν ολοκληρωθεί και συνεπώς δεν θα δοθεί άδεια για να πραγματοποιηθεί η λειτουργία του Δεκαπενταύγουστου.

Παρά τις διαβεβαιώσεις που έλαβε ο Οικουμενικός Πατριάρχης από τον Ταγίπ Ερντογάν ότι όλα θα είναι έτοιμα ώστε να δοθεί και πάλι η άδεια για τέλεση λειτουργίας το Δεκαπενταύγουστο, η πρώτη μετά το 2015, τελικά δεν δόθηκε άδεια για την τέλεση της λειτουργίας και για το 2018.

Οι σχέσεις του "παλατιού" με το Οικουμενικό Πατριαρχείο είναι περισσότερο από ψυχρές, καθώς ήταν γνωστή η καλή σχέση του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου με τον μπάμη Φ. Γκιουλέν όταν ακόμη αυτός ήταν ο «πνευματικός» του Ταγίπ Ερντογάν.



Η Τουρκία ακολουθώντας την γνωστή τακτική των τελευταίων ετών θα επιχειρήσει να εργαλειοποιήσει ακόμη και το θέμα της Ιεράς Μονής Παναγίας Σουμελάς, ζητώντας ανταλλάγματα προκειμένου να χορηγήσει την άδεια για την τέλεση της λειτουργίας μια φορά τον χρόνο, που εκτός των άλλων αποτελούσε σημαντική πηγή εσόδων για την περιοχή λόγω της μεγάλης προσέλευσης Ελλήνων πιστών και ορθοδόξων από άλλες χώρες.

Η υπέρμαχος Θεοτόκος, ας τους φωτίσει να μην συνεχίσουν το ίδιο τροπάριο, ώστε τα παιδιά της ως γνήσιοι ορθόδοξοι χριστιανοί, να την επισκεφθούμε και να την τιμήσουμε στο θρόνο της τουλάχιστον το 2019.



## ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

### ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

#### ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

www.elverias.gr

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ - ΕΚΔΟΤΗΣ  
ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ  
Λάμπ. Πορφύρα 1- Πανόραμα Βέροιας  
Τηλ.: 2331072060 - Fax: 2331028356  
Βέροια - Τ.Κ. 59132  
Email: info@elverias.gr

Ιδρυτής  
+ ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ  
Ε.Λ.ΒΕΡΟΙΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΥΛΗΣ  
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΠΟΥΡΤΙΔΗΣ  
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΟΥΜΠΟΥΛΙΔΗΣ  
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ  
ΜΑΡΙΑ ΣΑΛΟΝΙΚΙΔΟΥ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ  
ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ  
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΚΤΥΠΩΣΗ  
ΚΑΡΑΜΑΝΛΙΔΗΣ Ν. & ΣΙΑ Ο.Ε.  
ΝΕΑ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑ  
ΤΗΛ. 23310 90339 - 90234

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ  
Λ. Πορφύρα 1  
591 32 - ΒΕΡΟΙΑ ΗΜΑΘΙΑΣ  
Κωδικός 100001

## ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΝΕΑ

09-07-2018

Συμμετοχή στο συλλαλητήριο για τη ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ που διοργανώθηκε στη ΒΕΡΓΙΝΑ

12-7-2018

Εκπροσώπηση στις εκδηλώσεις της Γιορτής Κερασιού που πραγματοποίησε ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ροδοχωρίου «ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ»

13-7-2018

Εκπροσώπηση στις εκδηλώσεις του Συλλόγου Ποντίων Μακροχωρίου για τα σαράντα χρόνια από την ίδρυσή του.

16-7-2018

Συμμετοχή του ανδρικού χορευτικού τμήματος στην παράσταση «ΕΚΚΛΗΣΙΑΖΟΥΣΕΣ» που ανέβηκε στο θέατρο Άλσους Μελίνα Μερκούρη, σε διασκευή σκηνοθεσία Αλέξανδρου Ρήγα.

24 & 26-07-2018

Εκπροσώπηση στις εκδηλώσεις του Πολιτιστικού Συλλόγου Πατρίδας «Ευστάθιος Χωραφάς»

29-07-2018

Εκπροσώπηση στην 4<sup>η</sup> Γιορτή κηπευτικών που διοργάνωσε ο Πολιτιστικός Σύλλογος Αγίου Γεωργίου Βέροιας.

## ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

### ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

04/08 έως 07/08

Εκδρομή στη νότια Ελλάδα και συμμετοχή του Τμήματος Παραστάσεων σε φεστιβάλ χορού στο Ναύπλιο

22/08 έως 26/08

Συμμετοχή της Ευξεινού Λέσχης Βέροιας στο 3<sup>ο</sup> φεστιβάλ παραδοσιακών χορών του Δήμου Βέροιας



## Παγκόσμια Ημέρα Νεολαίας

Η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ αποφάσισε το 1990 να ανακηρύξει την 12η Αυγούστου κάθε χρόνου ως Παγκόσμια Ημέρα Νεολαίας, επικεντρωμένη στα προβλήματα των νέων ανθρώπων όλου του πλανήτη.

Στη νεολαία της ΕΛΒέροιας που είναι πάντα κοντά στις δραστηριότητες της λέσχης και αρωγός σε κάθε εκδήλωσή της το ΔΣ εύχεται ατομική και οικογενειακή υγεία και επιτυχίες στις προσωπικές και επαγγελματικές τους επιλογές.

Με την ευκαιρία ας θυμηθούμε και την κατανομή αξιωματών της νεολαίας:

- |                       |                        |
|-----------------------|------------------------|
| 1. Πρόεδρος           | Μελικιώτη Καλλιόπη     |
| 2. Α' Αντιπρόεδρος    | Κρεμλίδης Ιωάννης      |
| 3. Β' Αντιπρόεδρος    | Τσανασίδης Μιχάλης     |
| 4. Γ. Γραμματέας      | Ρουκάς Γεώργιος        |
| 5. Ταμίας             | Φωστηροπούλου Δέσποινα |
| 6. Εφ. Δημ. Σχέσεων   | Δεμερτζίδου Μαρία      |
| 7. Εφ. Κ-Α Περιουσίας | Γουλσουζιάδου Μαρία    |
| 8. Εφ. Εκδηλώσεων     | Χηυσταρτιάδου Ειρήνη   |
| 9. Εφ. Τμημάτων       | Κιατικίδου Ελπίδα      |



## Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

### ΤΗΣ Ε.Λ. ΒΕΡΟΙΑΣ



Λειτουργεί καθημερινά πλην Παρασκευής και Σαββάτου από τις 17:00 έως τις 21:00.

## ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

e-pontos.gr  
pontostv.gr  
verianet.gr  
inveria.gr  
alexandriamou.gr  
24oresimathia.gr  
pliroforiodotis.gr  
laikoyra.gr  
faretra.info  
veriamou.blogspot.com  
βεροιώτης.gr  
alexandreia-gidas.gr  
imathia-live.blogspot.com  
blogspotanthemia.com  
ammosimathia.blogspot.com  
idisi-gr.blogspot.gr  
arive.gr  
efxinospontos.gr



## Επιτέλους ελεύθερος

Το μαρτύριο στη φυλακή Ουλούντερε της επαρχίας Σιρνάκ της Τουρκίας (κοντά στα σύνορα με το Ιράκ), τελείωσε για τον ποντιακής καταγωγής Γιάννη-Βασίλη Γιαϊλαλί όπου μετά από 15 μήνες κράτησης στα τουρκικά κάτεργα, ο Έλληνας του Πόντου Γιάννης - Βασίλης Γιαϊλαλί, βρήκε το δρόμο της ελευθερίας.

Στις 23 Απριλίου 2017, οι τουρκικές Αρχές συνέλαβαν τον Γιάννη- Βασίλη Γιαϊλαλί, με ψευδείς δικαιολογίες, όπως ότι «προσέβαλε τον Τούρκο πρόεδρο» και ότι «διέσπειρε προπαγάνδα τρομοκρατικής οργάνωσης» προς όφελος του ΡΚΚ. Η σύλληψη του έγινε "τυχαία" λίγες ώρες μετά την ανάρτηση αφίσας για την 19η Μαΐου, Ημέρα Μνήμης της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου, στο προσωπικό του προφίλ στο Facebook.

Η φυλάκιση για 15 μήνες του αγωνιστή, αποδεικνύει το έγκλημα της Γενοκτονίας που διέπραξε η Τουρκία σε βάρος των χριστιανικών πληθυσμών της Ανατολίας, αλλά δυστυχώς συνεχίζεται μέχρι και

σήμερα από κάλυπτα και με τόσο ωμό τρόπο και αρνείται να εφαρμόσει τους διεθνείς κανόνες όπως κάνει και με τους δύο Έλληνες στρατιωτικούς που

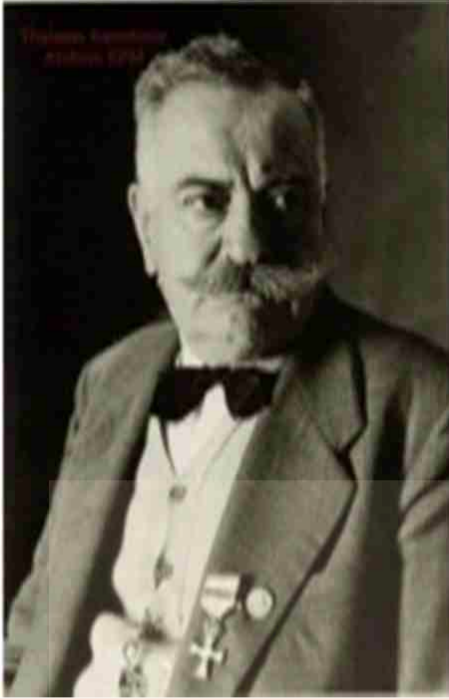
κρατά παράνομα στις φυλακές της Αδριανούπολης.

Με την ελπίδα ότι ο κόσμος "θα ανοίξει τα μάτια του και τα αυτιά του" ασκώντας τη δέουσα πίεση, ώστε η τουρκική κυβέρνηση να αναγκασθεί να παραδεχθεί ότι είναι υπεύθυνη για τα εκατομμύρια χριστιανών νεκρών και να σταματήσει επιτέλους τη συνεχή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων περιμένουμε τη διεθνή κοινότητα αλλά και την ελληνική πολιτεία να ευαισθητοποιηθεί και να μεριμνήσει άμεσα για την απελευθέρωση και των δύο στρατιωτικών από τις τουρκικές φυλακές.



# Γεώργιος Κανδηλάπτης

Επιμέλεια  
Νίκος Τουμπουλίδης



Ο **Γεώργιος Θ. Κανδηλάπτης** γεννήθηκε στις **23 Οκτωβρίου** του 1881 στην Αργυρούπολη του Πόντου και ήταν το νεώτερο από τα τέσσερα παιδιά του Θεόδωρου και της Κυπαρισσίας ή Παρέσας Κανδηλάπτη.

Υπήρξε δάσκαλος επί 44 χρόνια, πρώτα στην **Οθωμανική Αυτοκρατορία** και έπειτα στην **Ελλάδα** καθώς και πολυγραφότατος συγγραφέας μελετών ιστορικού, λαογραφικού, λογοτεχνικού και κοινωνιολογικού περιεχομένου. Κύριο αντικείμενο του έργου του υπήρξε η περιοχή του **Πόντου**.

Κύριο αντικείμενο του έργου του υπήρξε η περιοχή του **Πόντου**.

Το 1899 μετά την αποφοίτησή του από την Γ' τάξη του σχολαρχείου του **Φροντιστηρίου Αργυρούπολης** ακολούθησε σταδιοδρομία εκπαιδευτικού διδάσκοντας από το 1899 μέχρι το 1914 σε χωριά της επαρχίας **Χαλδίας**, στο Ερζιγγιάν αλλά και στη γενέτειρά του Αργυρούπολη. Το 1914, στα πλαίσια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου καλείται να καταταγεί στον οθωμανικό στρατό, κηρύττεται όμως φυγόστρατος και το διάστημα 1920-1922 εξορίζεται πρώτα στο **Ερζερούμ** και έπειτα στο Ερζιγγιάν.

Αργότερα υπήρξε μέλος της επιτροπής **ανταλλαγής πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας** και το καλοκαίρι του 1924 αποχώρησε από την γενέτειρά του και κατέφυγε στην Ελλάδα όπου εγκαταστάθηκε οικογενειακώς στην Αλεξανδρούπολη μεταφέροντας μαζί του σημαντικά ιστορικά κειμήλια της ιστορίας του Πόντου που συγκέντρωνε από το 1916 (χρυσόβουλα **αυτοκρατόρων της Τραπεζούντας**, τα οστά του **Αλεξίου Δ' Κομνηνού**, χειρόγραφα βιβλιοθηκών κλπ) διασώζοντάς τα από την καταστροφή.

Στην Ελλάδα συνέχισε την εκπαιδευτική του δραστηριότητα διδάσκοντας σε δημοτικά σχολεία διαφόρων περιοχών του **νομού Έβρου** (Αλεξανδρούπολη, **Αιούμη**, **Σουφλί** κλπ) μέχρι και τη συνταξιοδότησή του το 1951.

Ο Κανδηλάπτης ήταν παντρεμένος από το 1908 με την Αγγελική Λουκά μαζί με την οποία απέκτησε επτά παιδιά (τέσσερα αγόρια και τρία κορίτσια). Ένα από τα παιδιά του ήταν ο πεσόντας κατά τον **ελληνοϊταλικό πόλεμο**, **ανθυπολοχαγός ΠΖ** Θεόδωρος Κανδηλάπτης, του οποίου το όνομα φέρει στρατόπεδο της Αλεξανδρούπολης.

Στις 29 Ιουνίου του 1966, το ελληνικό κράτος τίμησε την προσφορά του Κανδηλάπτη στα γράμματα, απονέμοντάς του σε ειδική τελετή που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα τον Χρυσό Σταυρό του **Τάγματος του Φοίνικα**.

Εκτός από εκπαιδευτικός, ο Κανδηλάπτης διατέλεσε από νεαρή ηλικία δημοσιογράφος και αρθρογράφος, συνεργαζόμενος με εφημερίδες και περιοδικά όπως ο Φάρος της Ανατολής (Τραπεζούντα), ο Κόσμος της **Οδησσού**, ο Αργοναύτης του **Μπατούμι**, ο Παιδικός Κόσμος κλπ. Η δραστηριότητά του συνεχίστηκε και μετά την εγκατάστασή του στην Ελλάδα, δημοσιεύοντας μέχρι το 1969 περίπου 400 δοκίμια, άρθρα και μελέτες και λογοτεχνικά σε περιοδικά και εφημερίδες της **Αθήνας**, της **Μακεδονίας** και της **Θράκης**. Παράλληλα μέχρι το 1971 (έτος θανάτου του) είχαν εκδοθεί δώδεκα βιβλία, ενώ μέρος του μεγάλου σε όγκο ανέκδοτου έργου του εκδόθηκε μετά το 2001.

Απεβίωσε μετά από σύντομη ασθένεια στις **14 Ιανουαρίου** του **1971** στην Αλεξανδρούπολη.

**Αιωνία η μνήμη του.**

ΠΗΓΗ:Βικιπαίδεια

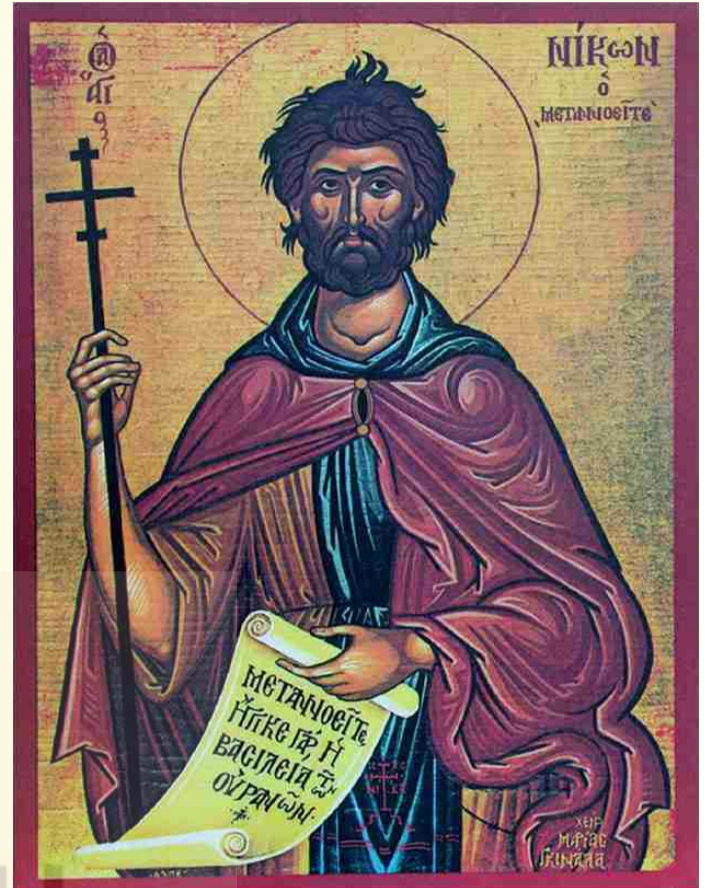
## Όσιος Νίκων ο «Μετανοείτε»

Ο Όσιος Νίκων γεννήθηκε μεταξύ των ετών 920 - 925 μ.Χ. Καταγόταν από τον Πολεμωνιακό Πόντο και ήταν γιος μεγιστάνα.

Νέος ακόμα άφησε το πατρικό του σπίτι και μόνασε. Επειδή δε τον διέκρινε Ιερός ζήλος και μεγάλο χάρισμα διδακτικότητας, γύρισε όλη την Ανατολή σαν απεσταλμένος της Μονής του κηρύττοντας το Ευαγγέλιο και επαναλάμβανε τη φωνή, που αντήχησε πρώτα στην έρημο της Ιουδαίας και κοντά στις όχθες του Ιορδάνη: «Μετανοείτε».

Κατόπιν ο όσιος Νίκων πήγε στην Κρήτη, όπου παρέμεινε διδάσκοντας για 20 χρόνια. Από κει πήγε στην Πελοπόννησο, όπου κατέληξε στην πόλη των Λακώνων. Εκεί κήρυξε, έκανε διάφορα θαύματα και έκτισε ναό στο όνομα του Σωτήρος Ιησού Χριστού. Η ηθική επιρροή του στους κατοίκους, υπήρξε μεγάλη. Και στη χώρα αυτή, που αγάπησε περισσότερο και από την πατρίδα του, άφησε την τελευταία του πνοή το έτος 998 μ.Χ.

Αξίζει τέλος να σημειώσουμε ότι ο Όσιος Νίκων επισκέφτηκε και την Εύβοια. Εκεί ασχολήθηκε, όπως έπραττε παντού, με το κήρυγμα. Έλαβε αφορμή από το φαινόμενο της παλίρροιας και μίλησε «Περί της ρευστότητας και μεταβλητότητας του εγκοσμίου βίου και περί των ασταθών τρόπων των ακαταστάτων ανθρώπων». Τόπος από όπου εκήρυττε ήταν το υψηλό φρούριο του Ευρίπου (Χαλκίδος). Θαυματούργησε σώζοντας ένα παιδί που έπεσε από ψηλά από το φρούριο. Όλοι νόμιζαν ότι σκοτώθηκε. Όταν συνήλθε το παιδί είπε: Δεν σκοτώθηκα γιατί με κράτησε αυτός ο μοναχός που λέει «Μετανοείτε». Επίσης θεραπεύσε μια δαιμονόπληκτη γυναίκα για τη θεραπεία της οποίας προσευχήθηκε δημόσια με τη συμμετοχή του λαού.



### Απολυτίκιον

**Ύμνος α'. Θείας πίστεως.**

Χαίρει έχουσα ή Λακεδαιμών, θείαν λάρνακα, τών σών λειψάνων, αναβρύουσαν πηγάς τών ίσσεων, και διασώζουσαν πάντας έκ θλίψεων, τούς σοί προστρέχοντας Πάτερ έκ πίστεως. Νίκων Όσιε, Χριστόν τόν Θεόν ίκέτευε, δωρήσασθαι ήμίν τò μέγα έλεος.

### Κοντάκιον

**Ύμνος πλ. β'. Τήν ύπερ ήμών πληρώσας.**

Τήν Αγγελικήν μιμούμενος πολιτείαν, κόσμου τὰ τερπνά ως σκύβαλα έλογίσω, μετανοίας τήν τρίβον δεικνύων ήμίν, θεοφόρε Νίκων Όσιε· δια τούτò σε γεραίρομεν, έκτελούντες νύν τήν μνήμην σου· ύπάρχεις γάρ άληθώς, ίαμάτων πηγή

# Κολχίδα

1<sup>ο</sup> μέρος

επιμέλεια Νίκος Τουμπουλίδης

Κολχίς, γεωγραφική δορυφορική εικόνα.



Ο πολιτιστικός χώρος Kolkhis περιλαμβάνει τη γεωγραφία που εκτείνεται από την ακτή της Μαύρης Θάλασσας της σημερινής Ρωσίας στην επαρχία **Ordu** που συμπίπτει με την ιστορική περιοχή Çankir στα δυτικά και από την περιοχή του Inner Kartli στα ανατολικά έως τα νότια τμήματα του **ποταμού Coruh** στο νότο. Το δυτικό τμήμα της Ανατολικής Τουρκίας είναι μέρος της ορεινής, γεμάτης από γκρεμούς γης και φυσικών δασών που αποτελούν μέρος των ανατολικών και κεντρικών περιοχών της Μαύρης Θάλασσας του δυτικού τμήματος της Τουρκίας, ενώ το ανατολικό τμήμα της Τουρκίας, το οποίο βρίσκεται τώρα στα σύνορα της Γεωργίας, οι φυλές Kolkh που ζουν σε **Τραμπζόν**, **Γκιρέσου** και **Ορντού** έχουν ζήσει ανεξάρτητα, εν μέρει απομονωμένες από τον έξω κόσμο και υπό την ηγεσία των φυλετικών αρχηγών, επειδή έχουν δυσκολία να φτάσουν στην περιοχή από οποιαδήποτε κεντρική αρχή. Έτσι, η περιοχή του Colchis, που ονομάζεται Phasis στα ανατολικά και ο Πόντος στα δυτικά, μπορεί να εξεταστεί σε δύο μέρη, δηλαδή στην γεωγραφική θέση της Ανατολικής Μαύρης Θάλασσας.

### Η θέση στη μυθολογία



Η ακατανόητη γεωγραφική του θέση και η δύναμή της έχουν καταστήσει τον Κολχί εστιακό σημείο για τους θρύλους του αρχαίου κόσμου. Μυθολογία Το πεδίο του Κολχίου συνορεύει με τα **βουνά του Καυκάσου**, γνωστό ως το τέλος του αρχαίου κόσμου, στα βόρεια. Τα βουνά αυτά περιείχαν το βουνό Kaf, το θρωλικό βουνό της Μυθολογίας της Μέσης Ανατολής. Αυτά τα βουνά, που είναι από τους πυλώνες που φέρουν τη γη, ήταν γνωστά ως πατρίδα του θρωλικού Bird Anka που μετατράπηκε σε küle και αναβίωσε από τις στάχτες του. Επίσης, στην ελληνική μυθολογία, ο Κολχίς είπε ότι γεννήθηκε ο ήλιος και ο **Ήλιος** έκτισε ένα θαυμάσιο ανατολικό παλάτι σε αυτή τη χώρα. Ένα από τα Επτά Θαύματα του Αρχαίου Κόσμου, που ονομάστηκε "**Ροδοσική Γλυπτική**", ήταν ο ήλιος Τιτάνας Χίλιος, ο πατέρας του βασιλιά Λάζα της Κολχίδας. Ο Ήλιος ξεκινούσε από τον Κολχίδη για το ταξίδι του στον ουρανό με το αυτοκίνητο μάχης του.

### Ο Προμηθέας και ο αετός



Και ο **Προμηθέας**, ο φίλος της ανθρωπότητας, τιμωρήθηκε επειδή έδωσε στον άνθρωπο, κλέβοντας φωτιά από τον Ήλιο, η αλυσίδα πυροβολήθηκε στα βουνά του Καυκάσου. Και ο αετός που έσπασε το σκώπι κάθε μέρα για τον πόντο του Προμηθέα ήταν επίσης ο αδελφός του δράκου Κολχίς, ο οποίος προστατεύει το **χρυσό ταχυδρομείο**, το σύμβολο της δύναμης του Κολχίδη.

Ήταν ο Ήλιος (Mjora) και η Σελήνη (Tuta) με βάση την αρχαία πίστη Τζάν. Ο ήλιος ήταν το κέντρο της πίστης, ο βασιλιάς του Κολχίου ήρθε από τη γραμμή του Ήλιου και θεωρήθηκε ως γιος του Ήλιου. [5] Mjackxa στο Kolkhis Dili ( **Old Laz** ) την Κυριακή: Η "Ημέρα του Ήλιου" σημαίνει ότι μόνο ο Ήλιος λατρεύτηκε αυτή την ημέρα. Ηλιακή κουλτούρα και οι πλούσιοι πλούτοι αυτής της γης που αναπτύχθηκε στο Κολχίση επηρεάστηκαν από τους ανθρώπους της αρχαίας Ελλάδας - και ο Ηλιακός Ήλιος, ο οποίος δεν είναι ένας από τους θεούς του Ολύμπου - ταυτίζεται με τον Κολχί. Τα αρχαιολογικά ευρήματα περιλαμβάνουν έργα γραμμένα στην ανατολική ακτή της **Αζοφικής Θάλασσας που** χρονολογείται στον 5ο αιώνα π.Χ. και στην οποία διάβασα «είμαι ο Απόλλωνας - ο ήλιος του Θεού Θεού στον Κολχί».

Ο λαζικός πρίγκιπας Μήδεα, αφιερωμένος επίσης στη λατρεία του Κολχίου, είναι ο ιερέας του **Ηκάτη**, η θεά της Σελήνης στη μυθολογία. Ακόμη και σε διαφορετικές πηγές, η Μήδεα είναι η κόρη της θεάς της Σελήνης της Σελήνης και του γιου της Αιές, γιος του Ήλιου. Ο Kirkega, ο μάγος της αδελφότητας του βασιλιά Aethes του Κολχί, έχει επίσης ένα νεκροταφείο στο Willow Grove στο Κολχίς - θεωρείται ιερό για τη Θεά του Θεού. Γνωστές ως θρωλικές γυναίκες πολεμιστές - μερικοί από τους μυθολόγους είναι Colchian Ares - οι κόρες του θεού του πολέμου και οι ιερείς της θεάς της Σελήνης.

Η δύναμη και ο πλούτος του Κολχί, ο οποίος έγινε το στάδιο της ιστορίας ως ισχυρό κράτος στην Αρχαιότητα, προσέλκυσε την προσοχή του αρχαίου κόσμου και έγινε το θέμα του χρυσού ταχυδρομείου « **Αργοναυτικά** » Ευσάνες, περιγράφοντας **τον** αγώνα των **Λαζών** που δεν ήθελαν να κάνουν μια περιουσία με τους **Έλληνες** που ήθελαν να εκμεταλλευτούν αυτόν τον πλούτο. Υπάρχουν πολλές διαφορετικές εκδοχές του μύθου που έχει αναπτύξει και χειριστεί ο **Valerius Flaccus**, οι θρωλικοί Κολοσσιακοί ήρωες και μια διαφορετική εκδοχή περιγράφονται συνοπτικά παρακάτω.

### Colchian Heroes

(Επειδή ο Ήλιος είναι ευγενής, τα μάτια των Κολχίσι είναι ελαφριά και λαμπερά, έτσι ώστε ακόμα και αν δεν έχουν δει ο ένας τον άλλο στη ζωή τους, συνειδητοποιούν ότι προέρχονται από την ίδια ρίζα εξαιτίας αυτής της διαφοράς στα μάτια τους που συναντιούνται σε ξένο έδαφος).

**Aietes**: Ο θρωλικός βασιλιάς του Laz, που θεωρείται γιος του Ήλιου. Είναι ο πιο ισχυρός βασιλιάς του κόσμου στην εποχή του. Αναφέρθηκε ότι ο βασιλιάς ήταν ο απόγονος του Aietes, ο οποίος θεωρήθηκε ως ο πατέρας των Lazites για αιώνες, αλλά και στις ιστορικές πηγές του Laz. Πολλοί όπως ο Euryale, ο Harpe, ο Lyke, ο Menippe και ο Theos συγκρούστηκαν μαζί του για χάρη του.

**Μήδεα**: Ήλιος ευγενής, κόρη του βασιλιά των Λαζών Αιέτες, πρίγκιπας του Κολχίου, ιερή ιερή. ακόμα και το "Φεγγάρι" είναι ένα από τα ψευδώνυμά του. Είναι δάσκαλος της μαγείας, του δηλητηρίου και της ιατρικής. Η ζωή χειραγωγείται και στρεβλώνεται για να γίνει η δομή της κοινωνίας η επιρροή της γυναίκας στην Ανατολική Μαύρη Θάλασσα.

**Kirke**: Ο ήλιος είναι ευγενής, η αδελφή του Aethes, η θεά της μαγείας. Ζει στο νησί Aiaia. Ο αρχικός μαγεμένος του Κολχίς αντικατοπτρίζεται επίσης ως σκοτεινό χαρακτήρα όπως ο προκάτοχός του Μήδεα.

**Περσός**: Ήλιος ευγενής, αδελφός του Αέθη, βασιλιάς του Λαζ. Εισήλθε στον αγώνα με τους Aietes για το θρόνο, οπότε το πήρε εναντίον πολλών Amazonu.

**Paflagon**: Ο ανιψιός του Aietes, ο γιος του Kirke. Στην αρχαιότητα, αυτός ο ήρωας ονόμασε την περιοχή της **Παφλαγονίας που** καλύπτει την περιοχή **Sinop**.

**Αμπύρτος**: Ήλιος ευγενής, γιος του Αιέτες, Αρχή του Κολχίου. Μετά την κλοπή της Golden Post. Αλλά υπάρχουν πολλές διαφορετικές αφηγήσεις για το θάνατο. Στη Μαύρη Θάλασσα, τα ποτάμια και οι πόλεις του πήραν το όνομά του: Αποάρος.

**Χαλκίπε**: Ήλιος ευγενής, κόρη του **Αιθί**, πρίγκιπα του Κολχίδη.

**Μέδουσα**: Ο εγγονός του βασιλιά Λάζα, υιός της Μήδεας. Από τον Κολχί, ήρθε στη Μέση Ανατολή, όπου οι πρόγονοί του έθεσαν τα θεμέλια της Μεσαιωνικής **Αυτοκρατορίας** να εδραιωθούν στην περιοχή με τη διάδοση της ηλιακής κουλτούρας και έδωσαν το όνομα αυτής της αυτοκρατορίας.

*συνεχίζεται στο επόμενο φύλλο*  
ΠΗΓΗ: Βικιπαίδεια



## Κρυπτοχριστιανοί του Σταυρίν Αργυρούπολης

Κωνστ. Αμοιρίδη Κάνεως, Οι διπλοστοι του Σταυρίν Εφημ. «Ποντιακή Φωνή» 24-5-1964

Ήταν Μάιος μήνας στα 1867. Το ότι οι κάτοικοι της Κρώμνης φανερώθηκαν ως Ορθόδοξοι Έλληνες και στην ψυχή και στην καρδιά, αυτό έδωσε μεγάλο θάρρος στους Σταυριώτες, κι έλεγαν αναμεταξύ τους. «Αφού ο εκατοχρονίτης Μολλά-Μπεχερέμ'ς πέταξε το σαρικό κι έβγαλε τον κίτρινο τσουμπέ, γιατί κι εμείς να μην πετάξουμε από πάνω μας τη ντροπή του αρνησίθρησκου».

Γι' αυτό οι χωρικοί συγκεντρώθηκαν στο σπίτι του πρωτόπαπα του χωριού, και αφήνοντας κατά μέρος και τα ψέματα, έκαναν την εξής συμφωνία. «Δεν έχει σημασία το ότι οι παπούδες μας αρνήθηκαν το Χριστό μπροστά στους ανθρώπους. Εμείς, κι αν ακόμα μας σφάζουν, είμαστε αποφασισμένοι να κάνουμε όπως έκαναν οι Κρωμέτες. Θα φανερώσουμε την πίστη μας και θα χάσουμε όλα μας τα υπάρχοντα, αρκεί να βγούμε από αυτή την κόλαση». Και αμέσως υπόγραψαν τη συμφωνία και πήραν απόφαση να πάνε στο Κάνι και να ομολογήσουν την πίστη των πατέρων τους μπροστά στο Μουτσαερίφη και όλο το Συμβούλιο.



Και τότε έβλεπες στο Σταυρί ένα θέαμα που να σπαράζει την ανθρώπινη καρδιά. Όλοι αγκάλιαζαν τις γυναίκες και τα παιδιά τους, έκλαιγαν και τα αποχαιρετούσαν, όχι γιατί φοβούνταν για την απόφαση που έπαιρναν, αλλά για τα βάσανα που θα τους επέβαλε η βάρβαρη κυβέρνηση του τόπου, η οποία ούτε νόμο είχε ούτε πίστη, και η οποία ήταν εξοργισμένη γιατί οι Σταυριώτες πήραν θάρρος από τους Κρωμέτες και από τους Γιαγλι-ντερέδες.

Αφού πολύ το σκέφτηκαν και το συζήτησαν, πήγαν και λειτουργήθηκαν στην εκκλησία και μετάλαβαν, έκαναν το σταυρό τους και πήραν του Κανί το δρόμο κι ήρθαν μπροστά στο Μουτσαερίφη, τον Χάμαλην Γιουσούφ πασά, και άφοβα του είπαν την απόφασή τους. Ο Μουτσαερίφης, έξπινος άνθρωπος, όταν βρέθηκε μπροστά σε ογδόντα ανθρώπους έτοιμους να πεθάνουν, προσκάλεσε το Ινταρέ-Μεζλιούν και το Μουφτή της πολιτείας και μπροστά τους προσπάθησε με καλό τρόπο να τους κάνει ν' αλλάξουν γνώμη. Όταν όμως είδε πως είναι αμετάπειστοι, τους φυλάκισε.

Δυο μέρες έμειναν στη φυλακή πεντασμένοι, διψασμένοι, άπνοι, και κατόπι τους έβγαλε και τους έστειλε σε καταναγκαστικά έργα. Και έβλεπες τους νέους μάρτυρες του χριστιανισμού να κουβαλούν με τη ράχη τους από μέσα από την πολιτεία μεγάλες πέτρες, κάτω από το μαστίγιο των ζεπιπέδων, και να χτίζουν ντουβάρια στη Ρωμαιοσσα, στο τούρκικο νεκροταφείο, άλλους να καθαρίζουν αποχωρητήρια σε δημόσια γραφεία, άλλους να κουβαλούν στα λουτρά τα σκεύη των χανουμισσών, άλλους να καθαρίζουν τα χάνια της πολιτείας από τις ακαθαρσίες των υποζυγίων, άλλους να κάνουν κατώτερες δουλειές, ενώ τους έφτυναν, τους ύβριζαν, τους έσπρωχναν και τους ράβδιζαν.

Τι έκαναν οι πρόκριτοι και οι δημογέροντες του Κανί; Η αλήθεια είναι πως δεν κάθισαν με σταυρωμένα χέρια. Ο δεσπότης ο Γερβάσιος Κανέτης προσκάλεσε σε συνεδρίαση τη Δημογεροντία, που αποτελούνταν από το Χατζή Αναστάση Τσαμουρλή, τον αδελφό του Χατζή Κωνσταντίνου, το Χατζή Κωνσταντίνου Τσαμκιάδη, τον Αναστάση Βαφειάδη, το Γιάννη Τουλούμη, το Χατζή Δημήτρη Μουμτζή, τον Αγαθάγγελο Δημητριάδη. Η Δημογεροντία αποφάσισε και έκρινε καλό να στείλουν πεζοδρόμους στην Τραπεζούντα - γιατί τότε τηλεγραφεία δεν υπήρχαν, και στο ταχυδρομείο τα ελληνικά γράμματα πάντα ανοίγονταν από τους ταχυδρομικούς υπαλλήλους - να δώσουν ειδηση στην Αδελφότητα των Αργυροπολιτών και τον εκεί σχολάρχην Γεώργιον Παπαδόπουλον τον Κυριακίδη για τα όσα έγιναν στο Κάνι, και εκείνοι να ειδοποιήσουν τις Πρεσβείες και το Πατριαρχείο και να προλάβουν το κακό.

Βρήκαν και έστειλαν τέτοια παλληκάρια, και γρήγορους σαΐδες, το Γιάννη του Λουκά και τον Παντελή Ζαμανόπουλο, που σε 15 ώρες έφτασαν από το Γουλάτι στην Τραπεζούντα. Απ' εκεί ο Κυριακίδης έγραψε αμέσως στο Πατριαρχείο και στις Πρεσβείες και έστειλε αναφορά στην Υψηλή Πύλη και πέτυχαν να σταλούν γρήγορα κυβερνητικές διαταγές, να σταματήσουν οι βασανισμοί των Σταυριωτών και να τους αφήσουν να παν στα σπίτια τους.

Και ύστερα από κάμποσες μέρες, στις 29 Ιουνίου, ελεύθεροι, και χωρίς σαρικό και τσουμπέ, με χαρούμενο το πρόσωπο και γαληνεμένη την καρδιά, γύρισαν τρεχάτοι στα χωριά τους, πήγαν στις εκκλησίες, άναψαν μεγάλες λαμπάδες, χτύπησαν τις καμπάνες, δόξασαν την Αγία Τριάδα, που οι γονείς τους μπροστά τους την αρνούσαν, και άρχισαν τις χαρές και τις διασκεδάσεις.

Μονάχα οι Κοσίμ-ζαντέδες, επειδή είχαν την πόστα της Τραπεζούντας ως το Ερζερούμ, δεν πήραν μέρος ως τον καιρό της Ανταλλαγής, οπότε κρυφά-κρυφά ένα δυο ήρθαν κι εκείνοι στο Ωραιόκαστρο της Θεσσαλονίκης και φανερώθηκαν και δόξασαν το Θεό.



# Μουσικά όργανα του Πόντου



πολλές κοινωνικές εκδηλώσεις χρησιμοποιούσαν τον ζουρνά μόνο για χορό και στο τραπέζι είχαν κεμεντζέ για το τραγούδι.

Για να στηθεί ένας χορός ξεκινούσε ο ζουρντζής ένα σκοπό και μια ομάδα ατόμων πιανόταν γύρω του, που σιγά-σιγά μεγάλωνε σχηματίζοντας κλειστό κύκλο. Καλός ζουρντζής ήταν εκείνος που δεν σταματούσε καθόλου το σκοπό για να πάρει αναπνοή. Αυτό το πετύχαινε παίρνοντας αέρα από τη μύτη την ώρα που έπαιζε, τον οποίο αποθήκευε στη στοματική κοιλότητα και χρησιμοποιώντας τα μάγουλα σαν ασκό πίεζε τον αέρα στο τοιμπόν (γλωσσίδι) ενώ ταυτόχρονα έπαιρνε αέρα από τη μύτη.

Το μέγεθος του οργάνου αυτού διαφέρει από περιοχή σε περιοχή. Στη Ματσούκα (Τραπεζούντα) συναντάμε το μικρότερο μέγεθος, περίπου 25-30 εκατοστά, με πολύ οξύ ήχο. Στις περισσότερες περιοχές του Πόντου βρίσκουμε το μεσαίο μέγεθος, που συνήθως κυμαίνεται γύρω στα 40-45 εκατοστά. Ενώ στην περιοχή της Μπάφρας συναντάται το μεγαλύτερο μέγεθος, γύρω στα 60 εκ. Κατασκευαστής του οργάνου ήταν συνήθως ο ίδιος ο οργανοπαίχτης. Τα ξύλα που χρησιμοποιούσαν για την κατασκευή του ήταν ως επί το πλείστον οξιά, κερασιά, σφεντάμι, καρυδιά, μουριά, βερικοκιά κλπ. Το ξύλο πρέπει να είναι ξερό, χωρίς ρόζους και σκασιματα, γι αυτό πολλές φορές χρησιμοποιούσαν την ίδια μέθοδο με το ξύλο του κεμεντζέ, βάζοντάς το μέσα σε χωνεμένη κοπριά για αρκετό διάστημα.

**Το όργανο αποτελείται από τα εξής μέρη:**

Από τον κυρίως ζουρνά (σωλήνας). Είναι ένας κυλινδρικός σωλήνας που καταλήγει σε χωνί (καμπάνα) η οποία έχει διάφορα μεγέθη. Τα τοιχώματα του σωλήνα πρέπει να έχουν το ίδιο πάχος (όσο το δυνατόν λεπτότερο) για την καλύτερη ποιότητα και ένταση του ήχου. Επάνω του ανοίγονται 7 τρύπες στην σειρά, οι οποίες παλαιότερα γινόταν με πυρωμένο καρφί ή σίδερο, και έχουν την ίδια απόσταση μεταξύ τους. Επίσης τρύπες ανοίγονταν στην καμπάνα και καμιά φορά μία στο πίσω μέρος του ζουρνά, η οποία έκλεινε με τον αντίχειρα.

Ο κλέφτης (κλέφτης). Είναι το κυλινδρικό εκείνο ξύλο με μια τρύπα στη μέση, το οποίο προσαρμόζεται επάνω στον ζουρνά έτσι ώστε να μην έχουμε διαρροή αέρα. Μέσα στον κλέφτη μπαίνει ο λουλάς.

Ο λουλάς. Είναι το μικρό μεταλλικό σωληνάκι μήκους 2-3 εκατοστών, πάνω στο οποίο δένεται το τοιμπόν.

Το τοιμπόν (τοαμπούνα). Έχει μέγεθος 1,5-2,5 εκατοστά και γίνεται από αγριοκαλαμιά. Είναι αυτό που παίζει τον κυρίαρχο ρόλο στην ποιότητα του ήχου. Για να φτιάξουν ένα καλό γλωσσίδι (τοιμπόν) κόβουν καλάμια των 15 με 20 εκατοστών σε ίσα μικρά κομμάτια 1,5-2,5 εκ. Το καθένα, ανάλογα με το μέγεθος του ζουρνά (γενικά οι κοντοί ζουρνάδες έχουν μικρότερο γλωσσίδι -σε μήκος και φάρδος- σε σύγκριση με τους μακριούς ζουρνάδες). Περνούν κατόπιν κάθε μικρό κομμάτι καλαμιού σε ένα μικρό λεπτό κυλινδρικό ξυλάκι και με παλινδρομικές κινήσεις καθαρίζουν την εσωτερική επιφάνεια. Κατόπιν μουσκεύουν στο νερό το καλαμάκι και το προσαρμόζουν σε ένα ξύλινο κυλινδρικό καλούπι που έχει την ίδια διάμετρο με τον λουλά. Πιέζουν με τα δάκτυλα το επάνω ελεύθερο μέρος του καλαμιού, που γίνεται έτσι διπλό γλωσσίδι.

Για να το σταθεροποιήσουν το «σιδερώνουν», υγρό όπως είναι ακόμα, με ένα μαχαίρι που έχουν βάλει πριν στη φωτιά. Πολλοί ζουρντζήδες, αφού στρογγυλέψουν το γλωσσίδι ή κόψουν λίγο τις δύο γωνίες του, καίνε ελαφρά τα χείλια για να μην μουσκεύουν εύκολα και κολλούν το ένα με το άλλο την ώρα του παιξίματος. Κάθε φορά που είναι να παίζει ο ζουρντζής πρέπει να σαλιώσει και να «μασήσει» ελαφρώς το τοιμπόν για να το μαλακώσει και να αποδώσει καλύτερα. Το τοιμπόν είναι αυτό που μπαίνει ολόκληρο μέσα στο στόμα και με το φύσημα τα χείλια του τοιμπονιού ανοιγοκλείνουν και χτυπούν μεταξύ τους οπότε παράγεται ο ήχος.

Το σπαρέλ' (φούβρα). Είναι ένας δίσκος από ξύλο ή από μέταλλο (μπορεί να είναι ένα νόμισμα) που έχει μια τρύπα στην μέση, μέσα από την οποία περνάει το τοιμπόν και ακουμπάει ο ζουρντζής τα χείλια του ώστε να μπορεί να φυσάει καλύτερα. Σήμερα κατασκευάζεται και από πλαστικό.

**Τα κύρια μουσικά όργανα που υπήρχαν στον Πόντο ήταν:**

- ❖ **Ο κεμεντζές ή η λύρα**
- ❖ **Η ζουρνά ή ο ζουρνάς**
- ❖ **Αγγείου ή τουλούμ' ζουρνά**
- ❖ **Χειλιάρι(ν) ή Χειλιάβλι(ν)- (χιλιάουλος)**
- ❖ **Ταούλ (νταούλι)**

**Άλλα μουσικά όργανα μικρότερης χρήσης ήταν το κλαρίνο, βιολί, ντέφι κλπ**

## 1. Ο κεμεντζές ή η λύρα



Ο κεμεντζές ή η κεμεντζέ είναι το βασικότερο μουσικό όργανο των Ποντίων. Η καταγωγή του κεμεντζέ ανάγεται στην Μεσοποταμία, στην Αίγυπτο και στην Ελλάδα. Στην Περσία υπήρχε ένα όργανο με την ονομασία "καμάντζια", όπως και στον Καύκασο με το όνομα "καμάντσιες". Ίσως από τις ονομασίες αυτές να προέρχεται το "κεμεντζέ" ή "κεμεντζέ".

Η κατασκευή της στον Πόντο γινόταν συνήθως από ξύλο δαμασκηνιάς (κοκκύμελον), το οποίο έκοβαν αρχές φθινοπώρου για να μην έχει πολλή υγρασία. Ο κορμός δεν έπρεπε να έχει ρόζους ή σχισίματα και τον έβαζαν μέσα σε χωνεμένη κοπριά για να ξεραθεί τελειώς ώστε να μην σκάσει και το άφηναν πολλή καιρό, έως και δύο χρόνια, ώστε να ξεραθεί καλά. Χρησιμοποιούσαν το ξύλο δαμασκηνιάς γιατί είναι σκληρό και δεν επηρεάζεται εύκολα από την υγρασία. Χρησιμοποιούσαν και άλλα ξύλα, όπως ο κισσός. Στον ελλαδικό χώρο, όπου το κλήμα είναι πιο ξηρό, χρησιμοποιούν και άλλων ειδών ξύλα, τα οποία συνήθως λουστράρουν όπως καρυδιά, καστανιά, μηλιά, έλατο, οξιά, κρνανιά, κέδρο, σφενδάμι, κ.α.

Αυτό το ξύλο το επεξεργάζονταν συνήθως οι ίδιοι οι λυράρηδες, στρογγυλεύοντας εσωτερικά τις γωνίες του σκάφους για να ανακλάται ο ήχος προς τα έξω. Γι' αυτό λένε ότι οι μονοκόμματος λύρες παίζουν καλύτερα. Βεβαίως έχει αλλάξει η τεχνική κατασκευής -τώρα η λύρα για ευκολία γίνεται κομματιαστή, οπότε μπορούν να χρησιμοποιηθούν διάφορα είδη ξύλου και η μορφή της είναι φιαλόσχημη.

**Το όργανο αποτελείται από τα εξής μέρη:**

- Το κιφάλ' (κεφαλή)
- Τα ωτία (αυτιά, χορδοδέτες, τρία στον αριθμό, όσα και οι χορδές)
- Η γούλα (λαιμός)
- Η γλώσσα ή σπαρέλ' ή σπαλέρ'
- Τα τρυπία (τρύπες, 4 στο καπάκι, 2 στο επάνω μέρος και 2 κάτω, δεξιά και αριστερά από τις χορδές)
- Τα μάγ'λα (μάγουλα, έχουν δύο τρύπες, μία στα επάνω και μία στο κάτω μέρος)
- Το καπάκ' (καπάκι)
- Η ράχια (ράχη)
- Ο γάιδιαρον (επάνω του ακουμπούν οι χορδές)
- Τα κόρδας (χορδές). Αρχικά ήταν αποξηραμένα έντερα ζώου, έπειτα έγιναν μεταξωτές και από το 1920 μεταλλικές
- Τα ρωθώνια ή σκωλέκια (ρουθούνια ή σκουλήκια)
- Το παλληκάρ' (παλικάρι) το οποίο χρησιμεύει για να στερεώνονται οι χορδές
- Το στουλάρ', είναι το ξύλο που βρίσκεται μέσα στο σκάφος της λύρας.

Από τη μία πλευρά ακουμπάει στην πλάτη και από την άλλη στο καπάκι, από τα δεξιά πλευρά, όπως βλέπουμε τη λύρα, κάτω ακριβώς από τον «γάιδαρο» και δίπλα από το δεξί «ρουθόνι», συνήθως στο μέσον, ώστε να ξεχωρίζει τις φιλές φωνές από τις χαμηλές (ζιλ-καπάν).

Το μέγεθος της λύρας (κεμεντζέ) ήταν συνήθως 45-60 εκατοστά. Από το λαιμό (γούλα) μέχρι το σημείο όπου τοποθετείτο ο γάιδαρος ήταν τα δύο τρίτα του μεγέθους της λύρας χωρίς το κεφάλι, το δε πλάτος της ήταν 7-11 εκατ., όσο ήταν και το μέγεθος του λαιμού. Στην περιοχή της Ματσούκας συναντάμε τις πιο μακρόστενες και υψίφωνες (ζιλ) λύρες του Πόντου. Οι χορδές της είναι συνήθως μια Σι κιθάρας (0,14) και δυο Λα βιολιού. Παίζονται με το

τοξάρ' (δοξάρι), που παλαιότερα είχε τρίχες ουράς αρσενικού αλόγου, ώστε να μην είναι καμένες από τα ούρα. Κουρδίζεται πάντα κατά τέταρτες καθαρές. Η κεμεντζέ παίζεται συνήθως μόνη της και σε κλειστούς χώρους. Στους ανοιχτούς μπορούσαν να παίζουν δύο και περισσότερες κεμεντζέδες μαζί, χρησιμοποιώντας καμιά φορά σαν όργανο συνοδείας το νταούλι.

**Τρόποι παιξίματος της ποντιακής λύρας**

Η ποντιακή λύρα είναι από τα λίγα αυτοσυνδεόμενα μουσικά όργανα. Τα κύρια χαρακτηριστικά της ακούσματα είναι: τα διαστήματα της 4ης και 5ης καθαρά, συνοδεύμενα από τρίλιες. Τα διαστήματα είναι αρμονικά και σε ορισμένες περιπτώσεις μελωδικά. Στα αρμονικά διαστήματα ο ισοκράτης είναι εναλλασσόμενος, ενώ στα μελωδικά είναι συνεχόμενος. Στην δεύτερη περίπτωση έχουμε, εκτός από τα προαναφερθέντα διαστήματα 4ης και 5ης καθαρά, και τα διαστήματα 6ης μικρής και μεγάλης 7ης ελαττωμένης και 8ης καθαρά. Τα διαστήματα, λόγω της ιδιομορφίας της ποντιακής μουσικής, έχουν πολλές φορές ηχομοριακή αλλοίωση.

**ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ**

1. Η ποντιακή λύρα είναι η μοναδική που παίζεται με την ψίχα των δακτύλων, και όχι με το νύχι όπως η κρητική, η πολιτική, η θρακιώτικη, η νησιώτικη κ.α.
2. Ο κύριος τρόπος παιξίματος είναι διπλόχορδος (δάκτυλα και δοξάρι) που θεωρείται και ο γνησιότερος. Σε αυτήν την περίπτωση η μία χορδή δίνει τη μελωδία και η άλλη τη συνοδεία, δημιουργώντας έτσι τα μουσικά διαστήματα που αναφέραμε παραπάνω.
3. Ο μονόχορδος τρόπος, ο οποίος χωρίζεται σε δύο κατηγορίες: α) το μονόχορδο παιξίμο με το δοξάρι, ενώ τα δάκτυλα πατάνε δύο χορδές ταυτόχρονα, απομονώνοντας τη δεύτερη που δημιουργεί τον ισοκράτη. β) η κλασική μονοχορδία, όπου δάκτυλα και δοξάρι παίζουν μία χορδή. Η διαφορά των δύο παραπάνω είναι στο ηχόχρωμα.

**Τρόποι χορδίσματος (κουρδίσματος)**

1. Το χορδισμό της ποντιακής λύρας είναι σε διαστήματα 4ης καθαρά (κλασικός τρόπος) π.χ. πρώτη χορδή Λα(Ζιλ), δεύτερη χορδή Μι(Μεσαία), Τρίτη χορδή Σι(Καπάν).
2. Μίμηση του αγγείου ή τουλούμ(γκάντας): Πρώτη χορδή Λα(Ζιλ), δεύτερη χορδή Λα(Μεσαία) ταυτόχρονα με την πρώτη, Τρίτη χορδή Μι(Καπάν).
3. Πρώτη χορδή Λα(Ζιλ), δεύτερη χορδή Μι(Μεσαία), Τρίτη χορδή Μι(Καπάν) ταυτόχρονα με τη δεύτερη.
4. Πρώτη χορδή Λα(Ζιλ), δεύτερη χορδή Μι(Μεσαία), Τρίτη χορδή Λα(Καπάν) ογδόη χαμηλότερα. Στα χορδίσματα με την μίμηση του αγγείου παίζουμε ταυτοφωνίες συνεχόμενες και σε άλλες περιπτώσεις η πρώτη χορδή έχει την μελωδία και η δεύτερη τον μόνιμο ισοκράτη σαν συνοδεία.

## 2. Η ζουρνά ή ο ζουρνάς



Στις κοινωνικές εκδηλώσεις που γινόταν σε ανοιχτούς χώρους στον Πόντο, κυρίαρχο ρόλο έπαιζε ο ζουρνάς με τη συνοδεία νταουλιού και κατά δεύτερο το αγγείου (τουλούμ). Λόγω της μεγάλης ηχητικής έντασης ακουγόταν σε μεγάλη απόσταση και έδινε τη δυνατότητα να χορεύουν πάρα πολλά άτομα ακουγοντάς το κάτι που δεν μπορούσε να συμβεί με τον κεμεντζέ(λύρα).

Το όργανο αυτό παρουσίαζε ένα μειονέκτημα. Λόγω της ιδιομορφίας του ήχου ήταν πολύ δύσκολο το τραγούδι, γι αυτό τα άτομα που μπορούσαν να τραγουδήσουν συνοδεία ζουρνά ήταν πολύ περιορισμένα. Επειδή το τραγούδι είναι απόλυτα συνοφασμένο με την ποντιακή διασκέδαση, σε

# Παναγία Σουμελά

Γράφει ο Νίκος Τουμπουλίδης

**Το μοναστήρι σύμβολο για τους Έλληνες του Πόντου...**

Η δήλωση του Λεωνίδα Ιασωνίδη, υπουργού Πρόνοιας της κυβέρνησης Ελ. Βενιζέλου, όταν επί των ημερών του, η εικόνα ήρθε στην Ελλάδα δείχνει την ιδιαίτερη σχέση των ποντίων με τη μητέρα τους Παναγία «Εν Ελλάδι υπήρχαν οι Πόντιοι, αλλά δεν υπήρχεν ο Πόντος. Με την εικόνα της Παναγίας Σουμελά ήλθε και ο Πόντος».

Η εικόνα, σύμφωνα με την παράδοση της εκκλησίας δημιουργήθηκε από τον Απόστολο και Ευαγγελιστή Λουκά.



Αρχικά ονομαζόταν Παναγία η Αθηνιώτισσα, γιατί μετά τον θάνατο του Λουκά ένας μαθητής του την έφερε στην Αθήνα. Το 386 όμως, οι μοναχοί Βαρνάβας και Σωφρόνιος βρέθηκαν μετά από όραμα με την Παναγία, από την Αθήνα στα βουνά του Πόντου.

Σε ένα σπήλαιο σε υψόμετρο πάνω από 1300 μέτρα είδαν μια χρυσαφένια λάμψη. Όταν πλησίασαν, βρήκαν την εικόνα της Παναγίας, που σύμφωνα με την εκκλησία, είχαν μεταφέρει άγγελοι. Οι δύο μοναχοί θεώρησαν την αποκάλυψη της Παναγίας, μέσω της εικόνας, ως σημάδι και αποφάσισαν να φτιάξουν στο σημείο που την βρήκαν ένα κελί.

Έτσι μπήκαν τα «θεμέλια» για την ιερά Μονή της Παναγίας Σουμελά, που κατά τον ξεριζωμό των Ποντίων από την περιοχή, καταστράφηκε από τους Τούρκους. Από το 1986 με απόφαση του τουρκικού υπουργείου πολιτισμού λειτουργεί ως μουσείο, ενώ τον Αύγουστο του 2010 η Τουρκία έδωσε άδεια να τελεστεί θεία λειτουργία πρώτη φορά μετά το 1922. Δυστυχώς όμως από το 2015 η θεία λειτουργία δεν πραγματοποιείται για λόγους "συντήρησης" της μονής. Η μονή αλλά και η ιερή εικόνα πήραν το όνομα Σουμελά, από το όρος Μελά και το ποντιακό «σου», που σημαίνει εις το/ στο. Δηλαδή, η Παναγία «στο Μελά».

Το 1922 οι Τούρκοι στη γενοκτονία των Ποντίων έκαψαν το μοναστήρι για να αφανίσουν εντελώς το ελληνικό στοιχείο από την περιοχή. Πριν βάλουν φωτιά, είχαν αρπάξει όλα τα πολύτιμα κειμήλια της μονής. Οι μοναχοί όμως, που είχαν προβλέψει το χτύπημα των Τούρκων, είχαν φροντίσει να κρύψουν τη θαυματουργή εικόνα της Παναγίας Σουμελά, καθώς και άλλα κειμήλια, όπως το Ευαγγέλιο του Οσίου Χριστόφορου και ένα Σταυρό από Τιμιο Ξύλο, που είχε δωρίσει στη Μονή ο αυτοκράτορας Μανουήλ Γ' της δυναστείας των Κομνηνών.

Τα ιερά αντικείμενα θάφτηκαν στο παρεκκλήσι της Αγίας Βαρβάρας που βρισκόταν σε απόσταση 2 χιλιομέτρων από το μοναστήρι. Οι Έλληνες του Πόντου ξεριζώθηκαν και τα κειμήλια έμειναν εκεί για περίπου δέκα χρόνια. Το 1930 ο μητροπολίτης Ξάνθης Πολύκαρπος Ψωμιάδης και ο τότε υπουργός πρόνοιας Λεωνίδας Ιασωνίδης, απευθύνθηκαν στον πρωθυπουργό Ελ. Βενιζέλο για να ασχοληθεί με το ζήτημα των θαμμένων κειμηλίων. Τότε ο Τούρκος ομόλογος του Βενιζέλου, ο Ισμέτ Ινονού,



δέχτηκε να πάει στην περιοχή της μονής μια αντιπροσωπεία Ελλήνων και να αναζητήσει τα κειμήλια.

Υπό την καθοδήγηση του αρχιμανδριτή Αμβρόσιου, ο οποίος ήταν ένας από τους τελευταίους μοναχούς της μονής Παναγίας Σουμελά, βρέθηκαν και ξεθάφτηκαν τα ιερά αντικείμενα. Μεταφέρθηκαν στην Αθήνα στο βυζαντινό μουσείο, όπου παρέμειναν έως το 1951. Τότε η εικόνα φιλοξενήθηκε για λίγο στο σωματείο Παναγίας Σουμελά για να τοποθετηθεί επίσημα, τον Αύγουστο του 1952 στον Ιερό Ναό Νέας Παναγίας Σουμελά, που χτίστηκε στις πλαγιές του Βέρμιου.



## Παναγία Σουμελά (Ημαθία)



Τον Αύγουστο του 1952, η εικόνα της Παναγίας ενθρονίστηκε επίσημα στον Ιερό Ναό που χτίστηκε προς τιμήν Της στο όρος Βέρμιο, σε έκταση 500 στρεμμάτων που παραχώρησαν οι κάτοικοι του χωριού Καστανιά στο ίδρυμα Παναγία Σουμελά με σκοπό να ανασυσταθεί το μοναστήρι και να λειτουργεί ως μονή. Μέχρι σήμερα αυτό δεν έγινε παρότι παρήλθαν 65 χρόνια.

Σαραντά περίπου χρόνια μετά, τον Αύγουστο του 1993 παραδόθηκαν από το βυζαντινό μουσείο Αθηνών ο Σταυρός και το Ευαγγέλιο του Οσίου Χριστόφορου και βρίσκονται πλέον όλα τα ιερά μας κειμήλια στο Βέρμιο της Ημαθίας.

Κάθε χρόνο στις 15 Αυγούστου, γιορτή της Παναγίας, χιλιάδες επισκέπτες από όλο τον κόσμο συρρέουν στην Παναγία Σουμελά για να προσκυνήσουν αλλά και να παρακολουθήσουν τις θρησκευτικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται στα υψώματα της Καστανιάς